Poliisitarkastaja Konsta Arvelin

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

VIITE: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö 29.4.2021.

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto HE 54/2021 vp eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Poliisihallituksen asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta (HE 54/2021 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesiliikennelakia (782/2019) muun muassa siten, että lakiin tulisi selvennyksiä rekisteröintirikkomuksia ja nopeusrajoitusten rikkomisia koskevaan sääntelyyn. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että asianmukaisten merikarttojen puutteesta vesikulkuneuvossa ei enää voisi tuomita vesikulkuneuvon päällikköä sakkoon.

Näiden ehdotusten lisäksi esityksessä vesiliikennelakiin tehtäisiin muutoksia, jotta laki vastaisi hallintolain (434/2003) sääntelyä julkisista kuulutuksista. Lisäksi vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin. Myös Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia täsmennettäisiin ja eräiltä osin lisättäisiin.

2 Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto

2.1 Yleiset huomiot esityksestä

Vesiliikennelain kokonaisuudistus on ollut osa suurta liikenteen peruslainsäädännön kokonaisuudistusta, johon on kuulunut myös tieliikennelain (729/2018) kokonaisuudistus. Uutta vesiliikennelakia on sovellettu 1.6.2020 alkaen ja sen soveltamisesta on kokemuksia yhdeltä veneilykaudelta.

Laki on ollut tärkeä uudistus poliisitoiminnassa, koska siinä on selkeytetty kansallista huviveneilylainsäädäntöä, keskitetty kaikki vesiliikenteen lainsäädäntö yhteen lakiin huomioiden myös vesiliikenteen valvojien toimivaltuudet. Isoimpia uudistuksia ovat olleet vesikulkuneuvon päällikkyyttä koskeva sääntely sekä rangaistus- ja sanktiojärjestelmää koskevat säännökset uudesta vesiliikennerikoksesta ja liikennevirhemaksusta. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan muutoksia juuri näitä asioita koskeviin säännöksiin.

Esityksessä ehdotettavat tarkennukset vesiliikennerikosta ja vesiliikennerikkomuksia koskeviin säännöksiin selkeyttäisivät vesiliikenteen valvontaa. Ehdotukset helpottaisivat erityisesti vesikulkuneuvon päällikön rikosvastuun ja sanktiovastuun toteuttamista, mutta mahdollistaisivat ylinopeuksien valvonnan niissä tilanteissa, joissa vesikulkuneuvon päällikkö ei ole syystä tai toisesta voinut ohjailla vesikulkuneuvoa. Tällöin ylinopeudesta määrättävä liikennevirhemaksu voitaisiin määrätä esimerkiksi vesikulkuneuvon kuljettajalle.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi pelastustoimintaan osallistuville vesikulkuneuvoille sekä poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin virkatehtävissä oleville vesikulkuneuvoille oikeutta päästä ennen muita vesikulkuneuvoja kanavaan, jossa on sulkuportteja, jos tehtävä sitä edellyttää. Tämä kanavan saapumisjärjestykseen liittyvä poikkeus mahdollistaisi joustavamman ja turvallisemman virkatehtävien suorittamisen vesiliikenteessä.

2.2 Vesikulkuneuvon päällikkyyteen liittyvät huomiot

Poliisihallitus on lakiesityksen valmisteluvaiheessa esittänyt huomioita päällikkösääntelystä ja sen kehittämistarpeista. Huomiot ovat liittyneet keskeisesti siihen, miksi huviveneilyn päällikkösääntelyssä ei ole omaksuttu vastaavanlaista joustoa päällikön vastuun siirtämisessä kuin kauppamerenkulussa. Ensimmäisen veneilykauden valvonnassa oli jo todettu sellaisia tilanteita, joissa vesikulkuneuvolla oli päällikkö, mutta päällikkö ei esimerkiksi vuorokausilevon tai muun vastaavan syyn vuoksi ollut voinut tosiasiallisesti ohjata tai hallita vesikulkuneuvoa.

Tällaisissa tilanteissa vesiliikennelaki ei mahdollista sitä, että päällikön vastuu kanavoituisi vesikulkuneuvoa kuljettavaan ja hallintalaitteita käsittelevään tehtävänsä osaavaan vesikulkuneuvon kuljettajaan. Tällainen hyvin tiukka ja osittain joustamaton päällikkösääntely voi johtaa tilanteisiin, jossa valvonnassa todetuille rikkomuksille ei aina voida määritellä tekijää.

Eräs näkökulma olisikin se, että myös huviveneilyssä säädettäisiin päällikön sijaisesta ja siitä voiko vesikulkuneuvon kuljettaja, jolla on ikä, kyky ja taito vesikulkuneuvon kuljettamiseen, vastata niistä päällikön vastuulle kuuluvista asioista, jotka välittömästi liittyvät kuljettamiseen. Tämä selkeyttäisi vastuukysymysten ratkaisemista vesiliikenteen valvonnassa, jossa vastaan tulee entistä enemmän vuokraveneilyyn liittyviä vesiliikennerikoksia ja vesiliikennerikkomuksia, joissa yhtenä ratkaistavana asiana on päällikköä koskeva kysymys. Lisäksi sääntely yhdenmukaistaisi päällikkösääntelyä kauppamerenkulun päällikkösääntelyn kanssa.

On kuitenkin ymmärrettävää, että päällikkösääntelyn muutoksia ei voida tehdä ilman huolellista valmistelua. Kysymys on kuitenkin vesiliikennelain keskeisistä perusteista.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.05.2021 klo 10:59. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, *LiV@eduskunta.fi*